На 2 април 2020 г. Европейският банков орган (ЕБО) обяви насоките си във връзка с възможността за мораториум върху плащанията по кредити, отпускани от търговските банки. Повече информация за становищата на ЕБО от 25.03.2020 г. и от 31.03.2020 г. във връзка с предприеманите от правителствата мерки за ограничаване на COVID-19 можете да видите тук.

Насоките са издадени на основание чл. 16 от Регламент (ЕС) 1093/2010 г. на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията. Целта е да се осигури общо, еднакво и последователно прилагане на правото на Европейския съюз във всички държави-членки.

Както е посочено в разпоредбата на чл. 79а от Закона за кредитните институции, Българската народна банка спазва насоките, препоръките и другите мерки, приети от ЕБО и си сътрудничи с ЕБО и предоставя цялата необходима информация за изпълнение на задълженията му при условията и по реда на Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета.

На 3 април 2020 г. Управителният съвет на БНБ прие решение, в което посочи, че ще спазва насоките на Европейския банков орган, които бяха публикувани на неговата страница в Интернет. На база на тези насоки БНБ изиска от търговските банки в рамките на пет работни дни да предложат единен проект на правилата за частен мораториум върху плащанията по банкови кредити.

С насоките на Европейския банков орган от 2 април 2020 г. се определят изискванията за мораториум върху плащанията по банкови кредити. Потвърждава се направеното по-рано изявление в становището от 25 март 2020 г., че при наложен мораториум няма да настъпват автоматично неблагоприятните последици от неизвършване на плащане и че кредитите няма автоматично да бъдат обявявани за просрочени. С насоките на ЕБО се указва, че мораториумът върху плащанията няма да води до класифициране на експозициите като необслужвани, когато мерките са основани на национално законодателство или на частна инициатива за целия банков сектор, договорена и

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

предлагана от съответните кредитни институции.

Общата цел на предприеманите в държавите-членки мерки е постигане на известни облекчения при извършване на плащания от длъжници, засегнати от мерките за ограничаване на COVID-19, като се позволява спиране или отлагане на плащанията в рамките на определен период от време, за да се позволи на длъжниците да се върнат към нормалното извършване на плащанията след нормализиране на ситуацията.
Европейският банков орган подчертава, че е особено важно в тази ситуация да се гарантира, че рисковете са правилно и точно оценени. Той посочва, че е необходимо да се извършва индивидуална преценка за всеки един случай и да се прави разграничение между случаите, при които има временно затруднение за извършване на плащания заради ограничителните мерки и между тези, в които има риск временните затруднения да се превърнат в дългосрочни финансови затруднения и е възможно да се стигне до несъстоятелност.

Европейският банков орган посочи, че различните случаи трябва да бъдат правилно класифицирани, за да не се стигне до засягане на капиталовата адекватност на банките.

За да се постигне последователно прилагане на мерките в държавите-членки, ЕБО даде разяснения във връзка с дефиницията за неизпълнение по чл. 178 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 във връзка със специфичната ситуация, възникнала по повод ограничаването на COVID-19.

Разясненията на ЕБО са в съответствие с член 178 от Регламент (ЕС) № 575/2013, с Делегиран регламент (ЕС) 2018/171 на Комисията относно прага на същественост за просрочените кредитни задължения и с Насоките на ЕБО относно прилагането на определение за неизпълнение съгласно член 178 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

В насоките се указва, че мерките, които се предприемат от банките, следва да са в зависимост от конкретните условия – финансовото положение на кредитополучателите и договорите за кредит, като целта е да се подпомогнат

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

кредитополучателите, които изпитват временни затруднения. Следва да се извършва индивидуална преценка на възможностите на кредитополучателите да погасяват задълженията си и да им се предоставят мерки за подкрепа, които отговарят конкретно на техния случай.

ЕБО посочва още, че когато не се прилага общ мораториум, а индивидуални мерки и се предоговарят условията по отпуснатите кредити, като се има предвид специфичното състояние на отделните длъжници, следва да се прецени дали тези индивидуални мерки отговарят на изискванията на член 47б от Регламент (ЕС) № 575/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/630. Европейският банков орган посочва, че и тогава не се извършва автоматично прекласифициране на експозициите, но ще се извършва индивидуална оценка. Следва да се взема предвид наличието на признаци за настъпване на неизпълнение по смисъла на чл. 178, § 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2019/630.

Общите условия във връзка с мораториума върху плащанията, са следните:
Мораториумът се въвежда във връзка с мерките, предприети за ограничаването на COVID-19. Обхватът и времето на насоките на ЕБО е ограничен и се прилага само в отговор на икономическата ситуация, която е възникнала в резултат на мерките, предприети от държавите за ограничаването на COVID-19, като мораториумът е необходимо да бъде обявен и прилаган преди 30 юни 2020 г. Насоките от 2 април 2020 г. се прилагат и за мораториумите, обявени преди издаването им. ЕБО посочва, че според развитието на ситуацията, срокът за прилагане на насоките може да бъде удължен.

Европейският банков орган посочва, че мораториумът трябва да се прилага широко, независимо дали е въведен чрез закон или не, и да се прилага по отношение на широк кръг длъжници, за да се гарантира, че промяната в схемата на плащане не е насочена към специфични финансови затруднения на конкретни длъжници. Необходимо е по отношение на различните групи кредитополучатели да се прилагат единни стандарти. Критериите да подбор трябва да бъдат достатъчно широки и да не се ограничават до определен клас експозиции, специфична продуктова гама (например само ипотечни кредити) или длъжници от определени региони или от определени сектори на

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

индустрията.

ЕБО указва, че мораториумът не може да бъде налаган само по отношение на определени групи длъжници въз основа на тяхната възможност да погасяват кредитите си.

Мораториумът не е задължителен за длъжниците. Те могат да подават заявления, че са засегнати от мерките за ограничаване на COVID-19 и да поискат да се възползват от възможностите, които мораториумът предлага.

Мораториумът води до отлагане на плащанията – на главница, лихви или и на двете, за определен период от време. Това може да доведе до по-големи плащания след отмяната на мораториума или до удължаване на срока за погасяване на кредита. ЕБО посочва, че мораториумът не трябва да засяга други условия по договорите, като например промяна на лихвения процент, освен ако промяната не цели компенсация на загубите, които банката би претърпяла заради промяната в графика на плащанията.

Мораториумът не се прилага за нови кредити, отпуснати след въвеждането му. Банките могат да отпускат нови кредити, като се преценяват възможностите за плащане. Насърчава се отпускането на кредити на стари и нови клиенти по време на мораториума, като в този случай следва да се спазват прилаганите в нормални условия кредитни политики и да се преценява възможността на кредитополучателите да погасяват задълженията си.

С решение от 03.04.2020 г. Управителният съвет на БНБ обяви, че ще спазва насоките на ЕБО.
Асоциацията на банките в България предложи на БНБ проект на Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества – финансови институции във връзка с извънредното положение, въведено от Народното събрание на 13 март 2020 г.

На 10.04.2020 г. Управителният съвет на БНБ утвърди предложения проект. Утвърденият Ред за отсрочване и уреждане на изискуеми задължения към банки и дъщерните им дружества представлява частен мораториум по смисъла на Насоките на

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

Европейския банков орган.

Търговските банки ще обявят публично в своите интернет страници и в офисите си реда за отсрочване и уреждане на задълженията.

Утвърденият частен мораториум дава възможност да се променя графикът за плащане на главниците и/или лихвите, без да се променят основните параметри на кредитните договори, например лихвеният процент.
Могат да се разсрочват задълженията до 31.12.2020 г. по договори, които са сключени преди 31.03.2020 г. Необходимо условие е клиентите да са заявили изрично пред обслужващата ги банка, че желаят да се възползват от възможността за отсрочване на задълженията и да са обслужвали редовно задълженията си или с просрочие не повече от 90 дни към 1 март 2020 г. Крайната дата за отсрочването на задължението може да варира в зависимост от датата, на която клиентът е поискал да се възползва от отсрочването и от наличието на просрочени вноски към тази дата.

Предвиждат се три стандартизирани механизма:
• Механизъм № 1 – отсрочване на главница и лихва за до 6 месеца;
• Механизъм № 2 – отсрочване на главница за до 6 месеца;
• Механизъм № 3, приложим за револвиращи продукти.
Съответният механизъм ще се избира по взаимно съгласие между банките и техните клиенти.

Непогасените на първоначално договорените падежи суми ще се погасяват на части след изтичане на периода на отсрочване (гратисния период), съгласно приложимия механизъм на острочване, освен ако изрично е предвидено друго в приложимия механизъм.

Отсрочване на задълженията си може да поиска всеки клиент, който отговаря на изискванията, най-късно до 22.06.2020 г., а кредиторът трябва да вземе решение до 30.06.2020 г.

Искането може да съдържа както непогасени задължения, така и вноски с ненастъпил падеж. Ако към датата на подаване на искането клиентът не е в забава, отсрочването

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

се прилага само за вноските с бъдещ падеж.
Клиентът може да се откаже от предоставения гратисен период по-рано от предвиденото и да поиска изготвянето на погасителен план.

Редът за отсрочване на задълженията е изготвен от Асоциацията на банките в България. Всяка банка, която желае да го прилага, заявява това с изрично писмо до АББ, подписано от представляващите банката лица. Списъкът на банките, предоставили такива заявления, се предоставя от АББ на БНБ.

Редът на мораториума се прилага и по отношение на финансови институции – дъщерни дружества на банки.
Извън обхвата на одобрения от БНБ ред кредиторите могат да договарят с клиентите си индивидуални схеми на отсрочване, различни от посочените по-горе, както и други облекчения. В такива случаи банките няма да могат да се възползват от временния принцип, въведен чрез утвърдения мораториум и следващ насоките на ЕБО, че отсрочването или облекчението не води до прекласифициране на експозиции под формата на преструктуриране или неизпълнение.

CR legal DL 2018. Всички права запазени.